

W

و ف

WALSH, John R.

(1919-1993)

Osmanlı dönemi Türk edebiyatı
ve tarihiyle ilgili incelemeler yapan
İngiliz şarkiyatçısı.

İrlanda'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne göç eden Katolik bir ailenin çocuğu olarak Connecticut eyaletinin Hartford şehrinde dünyaya geldi. New York'ta öğrenim gördü. II. Dünya Savaşı'nda Amerikan ordusunda bir asker olarak Avrupa'ya gitti; daha sonra akademik hayatını İngiltere'de geçirdi. 1946-1950 yıllarında School of Oriental and African Studies'de Arapça, Farsça, Türk dilleri ve tarihi öğrendi; Osmanlı edebiyatı ve tarihinde uzmanlaştı. Hocaları arasında Paul Wittek, Reşit Rahmeti Arat ve Mundy sayılabilir. İskoçya'da Edinburgh Üniversitesi'nde 1950'den itibaren 1980 yılındaki emekliliğine kadar İslâm ve Ortadoğu Araştırmaları Bölümü'nde Türkiyat alanında dersler verdi. Burada diğer meslektaşları W. Montgomery Watt ve Lawrence Paul Elwell-Sutton'la birlikte üç önemli bilim adamı arasında yer aldı. Emekli olduktan sonra Edinburgh'dan İngiltere'nin güneyindeki Winchester'e taşındı ve Kasım 1993'te burada öldü.

Walsh kendini teliften ziyade öğretime adanmış bir bilim adamıydı. Bu yönüyle çeşitli ülkelerden ve özellikle Türkiye'den pek çok araştırmacı öğrenciyi kendine çekmeyi başarmıştır. XVI. yüzyıl Osmanlı edebiyatı ve tarihçiliği, XIX. yüzyılda Osmanlı belâgat tartışmaları, divanlar, şair tezkireleri gibi konularda çeşitli doktora tezleri yönetirken Osmanlı inşâsı ve divan şiiri üze-

rinde incelemelerde bulunmuş. Nergis'in mektuplarının tahkikli neşrini 1969'da gerçekleştirmiştir ("The Esâlibü'l-Mekâtib [Münşe'ât] of Mehmed Nergisi Efendi", *Ar.Ott.*, I, 1969, s. 213-302). Nergis'in *el-Vasfî'l-kâmil fi ahvâli-vezîri'l-âdil* (Murtaza Paşa'nın 1626 Macaristan seferi) ve Nâbî'nin *Münşeât'ı* yanında hazırladığı diğer çalışmaları ise henüz neşredilememiştir. Bir diğer incelemesi olan Osmanlı-Safevî mücadelesinin tarihiyle ilgili çalışması yayımlanmıştır ("The Historiography of Ottoman-Safavid Relations in the Sixteenth and Seventeenth Centuries", *Historians of the Middle East*, ed. B. Lewis ve P. M. Holt, London 1962, s. 197-211). Walsh'in Osmanlı divan şiiri anlayışı, Kadî Burhâneddin'den Şeyh Galib'e kadar birçok şairden yaptığı çevirilerde (*The Penguin Book of Turkish Verse*, s. 61-119) ve Yûnus Emre'ye dair iki çalışmasında kendini göstermiştir ("Yûnus Emre: a 14th Century Turkish Hymnodist", *Numen*, VII/2 [1960], s. 172-188; *Yûnus Emre and His Mystical Poetry*, s. 111-126; "Yûnus Emre and Divan Poetry", *JTS*, sy. 7 [1983], s. 453-464). *Encyclopaedia of Islam*'da çeşitli maddeleri bulunan (Atâî, Çaldırân, Çelebizâde, Djalâlzâde Sâlih Çelebi, Dürrîzâde, Fatwâ, Fanârîzâde, Gûrânî, Kânî gibi) Walsh'in yayınları arasında şu çalışmalar da yer alır: "Müverrih Âlî'nin Bir İstidânâmesi" (*TM*, XIII [1958], s. 131-140); "The Turkish Manuscripts in New College, Edinburgh" (*Oriens*, XII/1-2 [1959], s. 171-189); "Giovanni Tommaso Minadoi's History of the Turco-Persian Wars of the Reign of Murad III" (*Proceedings of the 25th International Congress of Orientalists, Moscow 1960* [Moscow 1963], II, 448-454); "Turkish Literature" (*Guide to Eastern Literatures*, ed. D. M. Lang, London 1971, s. 153-175); "Turkey: Bibliographical Spectrum" (*Review of National Literatures*, IV/1 [1973], s. 113-132); "The Revolt of Alqâs Mirzâ"

(*WZKM*, LXVIII [1976], s. 61-78); "The Dîvânçe-i Kemâl-i Zerd (Sarica Kemâl)" (*JTS*, III [1979], s. 403-442).

BİBLİYOGRAFYA :

The Penguin Book of Turkish Verse (ed. Nermin Menemencioğlu – Fahir İz), Middlesex 1978, s. 61-119, 123-124, 151-154, 161-163, 166-167; *Yûnus Emre and His Mystical Poetry* (ed. Talat Sait Halman), Bloomington 1981, s. 111-126; Christine Woodhead, "John R. Walsh", *Osm.Ar.*, sy. 7-8 (1988), s. 1-9. CHRISTINE WOODHEAD

WALZER, Richard Rudolf

(1900-1975)

Alman şarkiyatçısı.

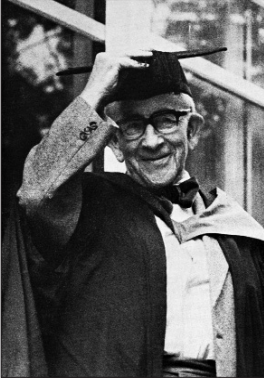
14 Temmuz 1900'de Berlin'de doğdu. Friedrich Wilhelms Üniversitesi'nde yüksek öğrenimini ve doktorasını tamamladıktan sonra bir süre orada felsefe dersleri verdi. Öğrenimi sırasında klasik felsefe hocası Werner Jaeger'in etkisinde kalarak dil, tarih ve düşünce alanlarının birbirinden bağımsız ele alınamayacağı kanaatine vardı. Münih Üniversitesi'ne ziyaretleri sırasında Gotthelf Bergstrasser ile yaptığı konuşmalarda felsefede Arapça kaynakların önemini kavradı. Alman şarkiyatçısı Paul E. Kraus ile kurduğu dostluk sayesinde klasik felsefeyle İslâm düşüncesinin bağlarını ortaya koyma yönündeki arzusu güçlendi. Bu esnada sanat eserleri yayımcısı Bruno Cassirer'in kızı ve Alman idealist ekolün filozoflarından Ernst Cassirer'in kuzeni Sophie ile evlendi. 1932'de doğent oldu.

Almanya'da Hitler'in yahudileri baskı altına almaya başlaması üzerine, o dönemde İstanbul'da çalışmalar yapan Hellmut Ritter'in tavsiyesine uyarak 1933'te ailesiyle birlikte Roma'ya taşındı. Burada İtalyan şarkiyatçıları Giorgio Levi della Vida ve Michelangelo Guidi'den destek aldı. İlk İslâm filozoflarından Ya'kûb b. İshak el-Kindî'nin risâleleri üzerine yaptıkları ortak çalışmada Guidi'nin bilgisinden çok yararlandı. Bir yandan Roma Üniversitesi'nde Yunan felsefesi hocalığı yaparken bir yandan da Arapça öğrenimini ilerletip İslâm felsefesine ilgisini derinleştirdi. Kısa otobiyografisinde, Roma'ya gitmemesi halinde Arapça eserlere ve İslâm kaynaklarına yönelme fırsatı bulamayıp antik felsefe tarih-

John
R. Walsh

WALZER, Richard Rudolf

Richard
Rudolf
Walzer

çiliğiyle sınırlı bir akademik hayatla yetinmek durumunda kalacağına işaret eder (Walzer, XVIII/2 [1991], s. 161). Roma'da Ritter ve Kraus ile haberleşmelerini sürdürdü, onlarla Arapça kaynaklar hakkında bilgi paylaşımında bulundu ve ortak çalışma planları yaptı. Ancak Mussolini'nin güç kazanmaya başlamasıyla İtalya'da da barınması zorlaşınca 1938'de İngiltere'ye yerleşti. Burada Aristo felsefesi uzmanı Sir David Ross'un himayesiyle Oxford Oriel College'da uzun bir dönemi kapsayan görevine başladı. Oxford Üniversitesi'nde Eric R. Dodds gibi klasikçiler ve Sir Hamilton A. R. Gibb gibi İslâmiyatçılar'la birlikte iki alanı birbirine yakınlaştırmaya gayret etti. Kendi ifadesine göre hedefine ulaşmada bu alanlarda birikimli uzmanları barındırması açısından Oxford'dan daha iyi bir ilim çevresi bulamazdı.

II. Dünya Savaşı'nın ardından ülkesine dönen Walzer, Hamburg Üniversitesi'nden fahri profesörlük unvanı aldı ve belli aralıklarla orada seminerler verdi. 1953-1954 öğretim yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Princeton Institute of Advanced Study'de araştırmalar yaptı. 1956'da British Academy'nin üyeliğine kabul edildi. 1962'de Oriel College'daki görevinden ayrıldı ve St. Catherine College'a tayin edildi; 1970'te emekli oluncaya kadar burada çalışmalarını sürdürdü. Bu sırada başta mânevî evlâdı kabul ettiği Samuel M. Stern olmak üzere meslektaşlarıyla birlikte ilmi faaliyetlerine devam etti. Yazılarında ve derslerinde akıl-iman, bilim-felsefe, ahlâk-siyaset gibi temel felsefe problemlerini kaynak metinler ışığında ele alıp temellendirmeye gayret etti. Öğrencilerine Yunan ve İslâm felsefeleri arasında kurduğu ilişkiyi Ortaçağ hristiyan felsefesiyle de kurmak gerektiğini telkin etti. Grek felsefesinin İslâm düşüncesine etkilerini savunup eserlerinde sürekli vurgulamakla birlikte diğer bazı müsteşriklerin aksine müslüman filozofların özgün düşünceleri-

rini ve felsefeye katkılarını inkâr etmedi. Yetmişinci doğum yılı münasebetiyle kendisine *Islamic Philosophy and the Classical Tradition* başlıklı bir armağan kitap ithaf edildi (Oxford 1972). Sonraki yıllarda ilmi seyahatler yaptı; evinde ağırladığı genç akademisyenlere yardım ve rehberlik etti. İran'a yaptığı bir seyahatini anlatırken orada medeniyetin devamlılığını bizzat yaşayarak tecrübe ettiğini, bazı âlimlerle felsefi sohbetleri sırasında kendini Sühreverdî veya İbn Sînâ ile konuşuyor gibi hissettiğini aktarır (Russell, sy. 73 [1987], s. 709). Walzer 16 Nisan 1975 tarihinde Oxford'da öldü.

Eserleri. 1. *Magna Moralia und Aristotelische Ethik*. Yazarın doktora tezine dayalı bir çalışması olup Aristo'nun ahlâk teorisi üzerine yapılan tesbitler hakkında değerlendirmeleri içermektedir (Berlin 1929). 2. *Aristotelis Dialogorum Fragmenta*. Aristo diyaloglarından seçme parçaları Latince yayımlandığı bir eserdir (Firenze 1934, 1963). 3. *Studi su al-Kindî I*. Michelangelo Guidi ile birlikte gerçekleştirdiği Kindî'nin, *Risâle fi kemmiyyeti kütübî Aristotâlis* adlı risâlesinin neşir ve İtalyanca tercemesidir (*Atti della Reale Accademia Nazionale dei Lincei*, seri 6, VI [Roma 1937-1940], s. 375-403). 4. *Studi su al-Kindî*. Hellmut Ritter ile birlikte Kindî'nin *Risâle fi'l-hîle li-def'i'l-aḥ-zân*'ın da risâlesi üzerine yaptığı neşir ve tercümedir (a.g.e., seri 6, VIII, 1938, s. 5-63). 5. *Galen on Jews and Christians*. II. yüzyılda yaşamış Yunan tabibi ve filozofu Câlî'nûs'un (Galen) yahudi ve hristiyanlara dair görüş, eleştiri ve yorumlarına yer veren metinleri içerir (Oxford 1949). 6. *Al Farabius: De Platonis Philosophia* (London 1943). Franz Rosenthal ile birlikte Fârâbî'nin *Felsefetü Eflâtûn ve ec-zâ'ühâ* adlı eseri üzerine yaptıkları edisyon kritik ve tanıtım çalışmasıdır. 7. *Greek into Arabic: Essays on Islamic Philosophy*. Walzer'in, klasik Yunan düşüncesiyle İslâm felsefesinin bağlantılarını ortaya koymaya çalıştığı farklı dillerdeki makalelerinin bir araya getirilmiş şeklidir (Oxford 1962). 8. *L'éveil de la philosophie islamique*. Dört kısa bölümden oluşan eserde tercüme hareketi, İslâm felsefesinin doğuşu, Kindî ve Fârâbî hakkında bilgiler yer alır (Paris 1971). 9. *Al-Farabi on the Perfect State*. Fârâbî'nin *Mebâdî'ü ârâ'i ehli'l-medîneti'l-fâzıla* adlı eserinin tahkiki ve İngilizce çevirisidir. Eserin baş tarafında İslâm düşüncelerinde ve Fârâbî'de ahlâk ve siyaset felsefesinin gelişimini anlatan ve metni yazma kaynakla-

rıyla birlikte tanıtan bir giriş (s. 1-36), sonunda da nâşirin katkı ve yorumlarını aktaran uzun bir bölüm (s. 331-503) bulunmaktadır (Oxford 1985). Walzer ayrıca Heraklit'in felsefi fragmanlarını *Raccolta dei frammenti* adıyla İtalyanca'ya çevirmiş (Firenze 1939), Câlî'nûs'un tıpla ilgili Arapça risâlesinin edisyon kritiğini ve İngilizce çevirisini yaparak *On Medical Experience* ismiyle yayımlamış (Oxford 1944), yine Câlî'nûs'tan çeşitli metinleri *Galenii Compendium Timaei Platonis* başlığıyla Paul Kraus'la birlikte neşretmiştir (1951). Richard Walzer'in yayımlanmış bütün kitap ve makaleleri A. Kleinknecht tarafından liste halinde bir araya getirilmiştir (bk. bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

Richard Walzer, "From a Journey to Persia", *Einheit und Vielheit: Festschrift für Carl Friedrich von Weizsäcker* (ed. von E. Scheibe – G. Süssmann), Göttingen 1973, s. 13-19; a.mlf., "The Formation of a Scholar: The Stages of My Way", *British Journal of Middle Eastern Studies*, XVIII/2, London 1991, s. 159-168; A. Kleinknecht, "List of the Published Works of Richard Walzer", *Islamic Philosophy and the Classical Tradition: Essays Presented by His Friends and Pupils to Richard Walzer on His Seventieth Birthday* (ed. S. M. Stern v.d.ğr.), Oxford 1972, s. 5-16; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Leipzig 1993, XVIII, 357-358; S. M. Stern, "Articles by R. Walzer on Islamic Philosophy Included in Non-Orientalist Publications", *Oriens*, XI (1958), s. 256-257; Friedrich W. Zimmerman, "Richard Walzer", *Isl.*, LIII/1 (1976), s. 1-4; G. Endress, "Richard Walzer (1900-1975)", *ZDMG*, CXXVII/1 (1977), s. 7-14; D. A. Russell, "Richard Rudolf Walzer", *Proceedings of the British Academy*, sy. 73, London 1987, s. 705-710.

M. SAİT ÖZERVARLI

WAMY

(bk. DÜNYA MÜSLÜMAN
GENÇLİK TEŞKİLATI).

WATT, William Montgomery
(1909-2006)

İngiliz şarkiyatçısı, papaz.

14 Mart 1909'da İskoçya'nın Fife bölgesinin Ceres köyünde doğdu. Babası İskoç Episkopal kilisesi görevlisi Andrew Watt'tır; teoloji öğreniminden önce Birleşik Presbiteryen kilisesinden ayrılarak İskoç kilisesine katılmıştı. Babasının 1910'da ölümü üzerine annesi oğluyla birlikte baba evine taşındı. Watt, çocukluk ve ilk gençlik yıllarını burada oldukça dindar bir çevrede Birleşik Özgür kilise ile İskoç Episkopal kilisesinin faaliyetlerine katılarak geçirdi. Öğre-